

KPK VESTNIK

VLADAVINA PRAVA | INTEGRITETA | TRANSPARENTNOST

www.kpk-rs.si | anti.korupcija@kpk-rs.si | Dunajska 56, 1000 Ljubljana

ISSN 2232-4909

Številka 46, december 2017

KORUPCIJSKA TVEGANJA PRI JAVNEM NAROČANJU

V mesecu oktobru sem se v imenu Komisije za preprečevanje korupcije (komisija) udeležil tradicionalnega 20. posveta z naslovom »Dnevi javnih naročil«, ki je potekal v Portorožu v organizaciji Agencije za management. Na posvetu je bil predstavljen prispevek na temo korupcijskih tveganj v postopkih javnega naročanja, ki je osvetlil zaznave komisije na podlagi številnih prejetih prijav, vezanih na sum korupcije v postopkih javnih naročil v času njenega delovanja. Predstavitve je bila osredotočena na izsledke ocen korupcijskih tveganj na področju šolstva in občin, ki so bile izvedene in javno objavljene v letih 2015 in 2017. Poleg analize ocen korupcijskih tveganj so bili predstavljeni tudi statistični podatki glede prejetih prijav sumov koruptivnih dejanj v postopkih javnega naročanja po posameznih letih ter statistika izvedenih aktivnosti v letu 2017 po vrsti prejetih prijav ter vrsti oziroma načinu zaključka posamezne prejete prijave.

Komisija na podlagi ocen tveganj in števila prejetih prijav ugotavlja, da je število prejetih prijav sumov koruptivnih dejanj v postopkih jav-

nega naročanja vsako leto približno na enaki ravni, in sicer predstavljajo med 10 in 15 % vseh prijav, ki jih letno prejme komisija. Kljub nekajkrat spremenjeni in dopolnjeni zakonodaji s področja postopkov javnega naročanja v Republiki Sloveniji, komisija še vedno zaznava prisotnost korupcijskih tveganj v postopkih javnega naročanja. Tudi ponudniki, v večini neizbrani, v postopkih javnih naročil v številnih primerih še vedno zaznavajo korupcijska tveganja. Predsem neizbrani ponudniki se s prijavi obračajo na komisijo kot neke vrste »zadnje rešilno bilko«, saj očitno menijo, da so organi, ki so primarno pristojni za izvajanje nadzora v postopkih javnega naročanja dokaj nemočni oziroma neuspešni pri svojem delu. Številne pravne osebe oziroma lastniki zasebnih gospodarskih družb, ki so neuspešni v postopkih javnega naročanja, po lastni oceni menijo, da postopek izbire naročnika ni bil pošten, smotrni ali gospodaren oziroma strokovno pravilno izveden, zato se obrnejo na komisijo s pričakovanjem, da bo z vključitvijo komisije njihov namen v celoti ali vsaj deloma dosežen. Iz navedene-

ga razloga številne prijave oziroma celo večina prijav, vezanih na sum korupcije v okviru javnega naročanja ne sodi v pristojnost komisije.

Sodelovanje komisije z ostalimi zagovorniki javnega interesa, tj. Računskim sodiščem RS, Direktoratom za javna naročila in Agencijo RS za varstvo konkurence je izjemnega pomena, saj le tvorno sodelovanje lahko pripomore k učinkovitejšemu nadzoru nad izvajanjem postopkov javnega naročanja ter privede do predlogov morebitne ustrežnejše ureditve določb predpisov s področja javnega naročanja, še posebej na občutljivih in s finančnega vidika pomembnih področjih javnega naročanja kot so zdravstvo, infrastruktura in tako naprej.

mag. Matej Mencej,
Višji nadzornik za omejevanje korupcije,
Komisija za preprečevanje korupcije

PRIJAVI SE NA NOVICE

na naši spletni strani:
<https://www.kpk-rs.si/sl/prijava-na-novice-in-KPK-Vestnik>

IZ VSEBINE

Korupcija v javnih naročilih.....stran 2	Ocenjevanje Slovenije v OECD.....stran 7
Teden boja proti korupciji.....stran 6	Hrvaška: pomanjkanje zaščite za žvižgače.....stran 7
Priznanje Evropske komisije spletni aplikaciji Erar.....stran 6	Komisija v številkah.....stran 9
Protikorupcijski regionalni forum v Ljubljani.....stran 6	Koledar obveznosti.....stran 9

TEMA MESECA

Korupcijska tveganja v postopkih javnega naročanja

Ko je govora o korupciji, je eno od še posebej perečih področij, za katero lahko rečemo, da je zelo izpostavljeno korupcijskim tveganjem, področje javnega naročanja. Javna naročila namreč predstavljajo velik delež bruto domačega proizvoda (BDP). Kot navaja dokument Organizacije za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) *Boj proti korupciji v javnem sektorju* iz leta 2013 naj bi šlo v svetovnem okviru v povprečju za od 13 do 20 % BDP-ja, medtem ko v poročilu mednarodne nevladne organizacije Transparency International *Omejevanje korupcije v javnem naročanju* iz leta 2014 naletimo na oceno, da je na letni ravni v svetovnem okviru za javna naročila porabljenih 9,5 bilijonov ameriških dolarjev oziroma dobrih 8 bilijonov evrov javnih sredstev. Iz Statističnega poročila o javnih naročilih, oddanih v letu 2016 v Republiki Sloveniji, izhaja, da je bilo v letu 2016 oddanih za približno 3,9 milijarde evrov javnih naročil, kar predstavlja 9,84 odstotni delež BDP-ja.

Čeprav je realni strošek korupcije v postopkih javnega naročanja zaradi njene prikrite narave težko izmeriti, OECD v poročilu *Preprečevanje korupcije v javnem naročanju* iz leta 2016 ocenjuje, da naj bi bilo na primer na področju gradbeništva, ki je financirano iz javnih sredstev in je eno od korupciji bolj izpostavljenih področij, v državah OECD-ja zaradi korupcije izgubljenih med 10 in 13 % investicij v javnih naročilih. Če govorimo o Evropski uniji (EU), je leta 2016 študija think-tanka RAND Evropa podala oceno, da je strošek korupcije v postopkih javnega naročanja skoraj 5 milijard evrov letno.

Korupcija v postopkih javnega naročanja torej pomeni izjemne izgube javnega denarja, vendar pa v primeru tovrstne korupcije ne smemo govoriti le o finančnih stroških, temveč tudi o zmanjševanju kakovosti proizvodov in storitev na trgu, konkurence na trgu, lahko tudi o problemu varnosti in o možnosti, da s korupcijo okuženi javni razpisi ne zadovoljijo dejanskih potreb javnosti. Na tehtnici je torej javni interes, ki ga ogrožajo finančni interesi posameznikov z željo, da si neupravičeno prisvojijo javna sredstva, kar ima lahko daljnosežne posledice.

Indikatorji tveganja prisotnosti korupcije v postopkih javnega naročanja

Na ravni EU je za področje nadzora nad goljufijami in s tem tudi nad

korupcijo v postopkih javnega naročanja pristojen Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF). Poročilo OLAF-a za leto 2016 poudarja, da se velik delež primerov, ki jih obravnavajo njihovi preiskovalci, nanaša prav na obtožbe glede goljufij v postopkih javnega naročanja. Njihovi strokovnjaki so tako v zadnjih letih razvili sistem označevanja javnih naročil z rdečimi zastavicami s katerimi označujejo javno naročilo, pri katerem obstaja večja verjetnost za goljufije oziroma korupcijo. Rdeče zastavice so najpogosteje dodeljene, ko se za javno naročilo poteguje več ponudnikov, med katerimi je zaznati večje število neprijavljenih povezav; ko je korupcijsko tveganje zaznati pri ocenjevalcih (na primer v smislu njihove nezadostne usposobljenosti za ocenjevanje prijavljenih projektov); ko so postopki javnega naročanja prekratki; ko gre za zelo velike zneske; ko se po podelitvi sredstev v okviru postopkov javnega naročanja spreminjajo opisi projektov in podobno.

Rdeče zastavice, ki jih podeljuje OLAF, torej izhajajo iz ideje indikatorjev korupcijskih tveganj v postopkih javnega naročanja, ki jih je na podlagi raziskave Eurobarometra o odnosu podjetij do korupcije v EU v letu 2013 Evropska komisija opredelila že v Poročilu o boju proti korupciji v EU za leto 2013. Zaznana so bila naslednja korupcijska tveganja:

- zloraba postopkov s pogajanjem,
- sodelovanje ponudnikov pri pripravi razpisne dokumentacije,
- nejasna izbira ali ocenjevalna merila,
- nasprotja interesov pri ocenjevanju ponudb,
- razpisna dokumentacija prilagojena specifičnim podjetjem,
- skrivaj dogovorjene prijave na razpise.

Tudi Komisija za preprečevanje korupcije (komisija) je pri svojem delu identificirala podobne indikatorje tveganja za prisotnost korupcijskih tveganj v postopkih javnega naročanja, ki so povezani z naročnikom ali ponudnikom:

- za potrebe naročnika se izdelata razpisna dokumentacija za nabavo blaga/storitev, ki ni popolnoma usklajena s potrebami naročnika, temveč z zmožnostmi konkretnega ponudnika;

Korupcijska tveganja v postopkih javnega naročanja

- razpisna dokumentacija vsebuje tehnične zahteve, ki jih izpolnjuje le eden izmed ponudnikov na trgu (t.i. privilegirani ponudnik);
- ponudnik je vnaprej, že pred samo objavo, seznanjen s vsebino razpisne dokumentacije;
- naročnik in ponudnik sta o postopku izbire vnaprej dogovorjena;
- razpisna dokumentacija vsebuje podobne (ali enake) zahteve, kot so bile podane v predhodnih postopkih oddaje javnega naročila na strani naročnika;
- deloma ali v celoti razpisno dokumentacijo (tehnične zahteve, merila ...) po meri ponudnika za naročnika izdelava ponudnik ali svetovalec (svetovalno podjetje) po meri ponudnika;
- razpisna dokumentacija oziroma merila so ohlapna (brez zahtev po bančni garanciji, penalah glede kakovosti ...), tako da ustreza boniteti ponudnika;
- določen je najkrajši možen rok za izdelavo ponudbe;
- dobava blaga/storitev ni skladna z razpisno dokumentacijo;
- ponudnik ne upošteva dogovorjenih pogodbenih rokov, naročnik pa ne ukrepa ustrezno;
- naročnik izvede plačilo blaga/storitev pred dejansko dobavo/izvedbo storitve;
- datum objave javnega naročila je v času letnih dopustov.

Komisija nadalje ugotavlja, da v postopkih javnega naročanja prihaja tudi do vplivanja ponudnikov na naročnike, in sicer:

- ponudniki naročniku predlagajo t.i. vezane posle;
- ponudnik ponudi materialne/nematerialne koristi naročniku (odgovorni osebi);
- če privilegirani ponudnik ni izbran kot najugodnejši, velikokrat išče (poišče) vzrok za pritožbo po pregledu konkurenčne ponudbe;
- privilegirani ponudnik sporoči naročniku, katerih razpisnih pogojev konkurenčni ponudnik ne izpolnjuje oziroma ne more izpolniti;
- ponudnik poudarja svoje prednosti ter slabosti konkurenčnega ponudnika.

Nacionalni programi Vlade RS in korupcijska tveganja v postopkih javnega naročanja

Korupcijska tveganja v postopkih javnega naročanja igrajo pomembno vlogo tudi v nacionalnih programih Vlade RS za področje korupcije in integritete. Eno od izpostavljenih tematik oziroma področij ukrepanja so predstavljala že v Programu ukrepov Vlade RS za preprečevanje korupcije za obdobje od 2014 do 2017 ter v programu, ki je še pred iztekom omenjenega obdobja nadomestil prvi tovrstni program, Programu ukrepov Vlade RS za preprečevanje korupcije za obdobje 2015–2016 s podnaslovom Ničelna toleranca do korupcije.

Tudi komisija je že v okviru prvega tovrstnega nacionalnega programa jasno izrazila svoje zavnave glede problematičnosti korupcijskih tveganj v postopkih javnega naročanja in z namenom ureditve razmer na tem področju v smislu zagotavljanja smotrnega in gospodarnega odločanja o porabi javnih sredstev že v Programu ukrepov Vlade RS za preprečevanje korupcije za obdobje od 2014 do 2017 predlagala ustanovitev inšpekcije za javna naročila, z možnostjo izrekanja učinkovitih sankcij za kršitelje na državni in lokalni ravni. Vlada predloga komisije ni podprla, saj je bila mnenja, da je bolj potreben večji poudarek na osveščanju in izobraževanju uslužbencev, ki sodelujejo v postopkih javnega naročanja, poleg tega pa je poudarila tudi potrebo po izboljšanju sistema delovanja zunanjih in notranjih nadzornih mehanizmov ter izboljšanju procesa oziroma izvajanja postopkov

javnega naročanja s ciljem poenostavitve postopkov, večje gospodarnosti, preglednosti, učinkovitega nadzora nad potekom in odločitvami sprejetimi v postopkih javnega naročanja.

Nadaljnji razmisleki Vlade RS so sledili tem smernicam in v trenutnem Programu Vlade RS za krepitev integritete in transparentnosti 2017–2019 je eno od opredeljenih področij ukrepanja utrjevanje in dvig ozaveščenosti javnih uslužbencev in funkcionarjev na področju integritete in transparentnosti. Pri tem je pomemben ukrep usposabljanje javnih uslužbencev in funkcionarjev v državnih organih, samoupravnih lokalnih skupnostih in drugih osebah javnega prava, eno od ciljnih skupin pa predstavljajo prav zaposleni, ki sodelujejo pri izvedbi javnih naročil in javnih razpisov, tudi v javnih zavodih (na področju zdravstva, šolstva, kulture in sociale). Največji poudarek je na pregledu njihovih izobraževalnih programov z vidika podajanja znanj vezanih na integriteto in transparentnost ter na umeščanju tovrstnih tem v obvezne ter alternativne izpite kot so obvezno usposabljanje za imenovanje v naziv in podobno. V enem izmed ukrepov program predvideva tudi izdajo spletne brošure o pravilnem ravnanju v postopkih javnega naročanja, v kateri bodo poudarjena tveganja za korupcijo in kršitve integritete. Pripravljena naj bi bila do junija 2018.

Posebno področje ukrepanja v okviru programa predstavlja tudi področje »Transparentnost, solidarnost in učinkovitost pri porabi javnih sredstev«, v okviru katerega je še posebej aktualen ukrep »Krepitev integritete in transparentnosti pri postopkih javnega naročanja«. Izboljšave na tem področju naj bi prinesla predvsem priprava in uveljavitev Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravnem varstvu v postopkih javnega naročanja, ki velja od 26. 11. 2017. Ta predvideva informatizacijo postopka pravnega varstva v postopkih javnega naročanja z vzpostavitvijo portala eRevizija, z novimi možnostmi za dodatno preglednost na področju javnega naročanja pa naj bi bil nadgrajen tudi portal javnih naročil. Program izpostavlja tudi izvajanje smernic na področju javnega naročanja, predvsem na področju informacijskih tehnologij in gradnje, ter širšo uporabo postopkov elektronskih dražb. S tem naj bi si, predvsem prek skupnih javnih naročil in odprtih javnih podatkov, prizadevali za večjo transparentnost in učinkovitost postopkov javnega naročanja in revizij ter večjo učinkovitost in smotrnost porabe javnih sredstev. Pri tem je v smislu ideje skupnih javnih naročil poseben poudarek za področje zdravstva, kar je bilo izpostavljeno že v Programu ukrepov Vlade RS za preprečevanje korupcije za obdobje od 2014 do 2017.

Eden od konkretnih pristopov za upravljanje korupcijskih tveganj v postopkih javnega naročanja, ki ga je omenjal prvotni nacionalni program za preprečevanje korupcije, v aktualnem programu pa ga ne zasledimo več, je tudi ideja »kroženja« javnih uslužbencev na delovnih mestih, ki so bolj tvegana za korupcijo ali nasprotje interesov, med katera sodijo tudi delovna mesta, vezana na vodenje postopkov javnih naročil. Ideja je bila podana na podlagi pozitivnih izkušenj drugih držav EU ter na podlagi priporočil OECD, uradniki pa naj bi »kročili« vsakih pet let.

Pristojnosti in aktivnosti Komisije za preprečevanje korupcije pri upravljanju korupcijskih tveganj v postopkih javnega naročanja

Komisija poudarja pomembnost upravljanja korupcijskih tveganj v postopkih javnega naročanja, saj ugotavlja, da je področje javnega naročanja v Republiki Sloveniji še vedno eno ključnih področij za nastanek tveganj za korupcijo in nasprotje interesov. Kot samostojen in neodvisen državni organ, katerega poslanstvo je tudi krepitev pravne države, komisija k temu pristopa predvsem z izvrševanjem nalog in pristojnosti, določenih v Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije, Uradni list RS, št. 69/2011 (ZIntPK). V povezavi s problematiko korupcijskih tveganj v postopkih javnega naročanja lahko govorimo predvsem o štirih tematskih področjih delovanja komisije:

Korupcijska tveganja v postopkih javnega naročanja

Omejitve poslovanja

Komisija izvaja nadzor oziroma spremlja področje omejitev poslovanja, kot ga določa 35. člen ZIntPK, ki govori o tem, da je organ ali organizacija javnega sektorja, ki je zavezana k postopkom javnega naročanja dolžna voditi postopke skladno s predpisi, ki urejajo javno naročanje ter ne sme naročati blaga, storitev ali gradenj in sklepati javno-zasebnih partnerstev ali podeliti posebnih ali izključnih pravic subjektom, v katerih je funkcionar, ki pri tem organu ali organizaciji opravlja funkcijo, ali njegov družinski član: udeležen kot poslovodja, član poslovodstva ali zakoniti zastopnik ali je neposredno ali preko drugih pravnih oseb v več kot pet odstotnem deležu udeležen pri ustanovitelskih pravicah, upravljanju ali kapitalu.

Premoženjsko stanje

Za vse osebe, ki so odgovorne za javna naročila veljajo določbe 41. člena ZIntPK, ki govori o dolžnosti prijave premoženjskega stanja. Tako morajo vse odgovorne osebe za javna naročila pri organih ali organizacijah javnega sektorja, ki so zavezane k postopkom javnega naročanja, enkrat letno oziroma do 31. januarja tekočega leta komisiji sporočiti podatke o svojem premoženjskem stanju za preteklo koledarsko leto, če so v preteklem letu sodelovale v postopku javnega naročanja. Hkrati peti odstavek 41. člena ZIntPK določa, da morajo organi, kjer so zaposleni zavezanci, in naročniki, ki poslujejo po predpisih, ki urejajo javno naročanje, komisiji posredovati sezname teh zavezancev v 30-ih dneh po vsaki spremembi, sicer komisija odgovorno osebo organa ali naročnika lahko kaznuje z globo od 400 do 4.000 evrov.

Protikorupcijska klavzula

ZIntPK v šestem odstavku 14. člena omenja tudi pogodbo v vrednosti nad 10.000 evrov brez DDV, pri kateri mora organ ali organizacija javnega sektorja, ki je zavezana postopke javnega naročanja voditi skladno s predpisi, ki urejajo javno naročanje, pred sklenitvijo pogodbe zaradi zagotovitve transparentnosti posla in preprečitve korupcijskih tveganj od ponudnika pridobiti izjavo oziroma podatke o udeležbi fizičnih in pravnih oseb v lastništvu ponudnika, vključno z udeležbo tihih družbenikov, ter o gospodarskih subjektih, za katere se glede na določbe zakona, ki ureja gospodarske družbe, šteje, da so povezane družbe s ponudnikom. To izjavo oziroma podatke je organ ali organizacija javnega sektorja na njeno zahtevo dolžna predložiti komisiji. Za fizične osebe izjava vsebuje ime in priimek, naslov prebivališča in delež lastništva. Če ponudnik predloži lažno izjavo oziroma da neresnične podatke o navedenih dejstvih, ima to za posledico ničnost pogodbe.

Nasprotje interesov

Za razumevanje ureditve omejevanja nasprotja interesov v postopkih javnega naročanja po ZIntPK moramo izpostaviti dvojno subsidiarnost določb ZIntPK, ki urejajo dolžno izogibanje nasprotju interesov. Ob upoštevanju prvega odstavka 3. člena ZIntPK se tako določbe ZIntPK uporabljajo le, če dolžno izogibanje nasprotju interesov za posamezne kategorije subjektov ni urejeno drugače v drugem zakonu. Nadalje pa se določbe ZIntPK o nasprotju interesov po izrecni določbi 40. člena ZIntPK ne uporabljajo za postopke, v katerih je izločitev uradne osebe urejena z drugim zakonom.

Med tovrstne druge zakone sodi tudi Zakon o javnem naročanju (ZJN-3), ki se uporablja od 1. aprila 2016 in od takrat njegove določbe urejajo preprečevanje nasprotja interesov v postopkih javnega naročanja, za katere je predpisana tudi javna objava naročil, pri čemer velja 91. člen ZJN-3, ki navaja, da mora naročnik zagotoviti učinkovito preprečevanje, odkrivanje in odpravljanje nasprotja interesov pri izvajanju postopkov javnega naročanja, da se prepreči kakršnokoli izkrivljanje konkurence in zagotovi enakopravna obravnava vseh gospodarskih subjektov. Po sprejemu ZJN-3 komisija, ki je predhodno obravnavala celotno področje nasprotja interesov v postopkih javnega naročanja, bdi le še nad postopki javnega naročanja, kjer javna objava naročil ni potrebna. Pri tem gre za evidenčna naročila

oziroma javna naročila manjših vrednosti, za katera se še vedno uporabljajo določbe ZIntPK o dolžnem izogibanju nasprotju interesov oziroma od 37. do 40. člena ZIntPK.

Analiza prijav, vezanih na korupcijska tveganja v postopkih javnega naročanja

Komisija se je za potrebe obravnave tematike postopkov javnega naročanja lotila osredotočene analize prijav sumov korupcije v postopkih javnih naročil ter analizirala število prijav, ki so se nanašale na postopke javnega naročanja, glede na skupno število obravnavanih in zaključenih prijav v obdobju od 2014 do 2016, za letošnje leto pa je komisija analizirala število prijav, ki so vezane na sum korupcije v postopkih javnega naročanja glede na vrsto prejete prijave in glede na način zaključka obravnave.

Število prijav suma korupcije v postopkih javnega naročanja, ki jih prejme komisija, med leti niha, a na sum korupcije na področju javnih naročil se nanaša od 10 do 15 % obravnavanih in zaključenih prijav, kar prikazuje spodnja tabela.

Tabela 1: Pregled števila prijav suma korupcije z očitki s področja javnih naročil po letih

Leto	Število rešenih prijav z očitki s področja korupcije na področju javnih naročil*	Število obravnavanih in zaključenih prijav*
2014	107	801
2015	89	604
2016	42	376
2017*	20	307

Vir: lastni izračuni, SPIS

*do 25. 8. 2017

Prijave lahko delimo tudi glede na vrsto prijave. Ločimo med *anonimno prijavo*, ko prijavitelj ni znan ali je prijava poslana z neznanega elektronskega naslova; prijavo, *ki jo komisija prejme od drugega organa*, ko komisija prijave prejme od drugim državnih organov, večinoma s strani Državne revizijske komisije, na podlagi njihove ocene, da zadeva vsebuje sum korupcijskih ravnanj, ki so v pristojnosti komisije, in *prijavo, kjer je prijavitelj znan*, ko prijave pošljejo znanne fizične ali pravne osebe, v večini primerov neizbrani ponudniki ali njihovi zakoniti zastopniki.

Komisija je za tematsko področje zaznavanja suma korupcije v postopkih javnega naročanja za tekoče leto 2017 analizirala prijave glede na vrsto prejete prijave in ugotovila, da na podlagi tega kazalnika ni zaznani značilnih razlik med vrstami prijav glede na prijavitelja, kar je razvidno iz naslednje tabele.

Tabela 2: Število rešenih zadev s področja javnih naročil v letu 2017 po vrsti prejete prijave

Vrsta prijave	Število rešenih zadev*
Anonimna prijava	4
Odstop drugega organa	4
Znani prijavitelj	6

Vir: lastni izračuni, SPIS

*do 25. 8. 2017

Prijave lahko delimo tudi po načinu zaključka postopka obravnave, kar določa poslovnik komisije. Tako jih delimo na *prijave, ki so zaključene z uradnim zaznamkom o zavrnitvi obravnave prijave*, kar pomeni, da se prijava ni nanašala na kršitve iz pristojnosti komisije, da se je nanašala na kršitve, ki so nastopile pred začetkom veljavnosti

Korupcijska tveganja v postopkih javnega naročanja

ZlntPK, ali pa na ravnanje, ki je že bilo predmet obravnave pri drugem pristojnem organu. Poleg tega je postopek obravnave prijave lahko zaključen z *zaključnimi ugotovitvami ali z uradnim zaznamkom o odstopu prijave drugemu pristojnemu organu*, ko komisija oceni, da prijava vsebuje sum kaznivega dejanja, ki je v pristojnosti drugega organa.

Na podlagi analize prejetih prijav za tekoče leto 2017 lahko zaključimo, da je bilo glede na način zaključka postopka obravnave prijav največ oziroma skoraj polovica rešenih prijav vezanih na sum korupcije s področja javnega naročanja zaključenih z uradnim zaznamkom o zavrnitvi obravnave prijave. V petih primerih je komisija zadeve odstopila v nadaljnje reševanje Državni revizijski komisiji, v dveh od teh petih primerov pa je, na podlagi vsebine prijave ter v predhodnem preizkusu pridobljene obsežne dokumentacije, komisija pred odstopom sprejela tudi zaključne ugotovitve.

Tabela 3: Število rešenih prijav s področja javnih naročil v letu 2017 po načinu zaključka prijave

Vrsta zaključka prijave	Število*
UZ o zavrnitvi obravnavane prijave	9
UZ o odstopu prijave	3
Zaključne ugotovitve	2

Vir: lastni izračuni, SPIS

*do 25. 8. 2017

Vsebinski analizi, vezani na področje korupcijskih tveganj v postopkih javnega naročanja

V preteklih letih je komisija pripravila dve vsebinsko zaokroženi oceni korupcijskih tveganj s področja javnega naročanja, ki se nanašata na področje javnih naročil v slovenskih občinah in področje zdravstva.

Slovenske občine

Dokument »Ocena korupcijskih tveganj in tveganj kršitev integritete v slovenskih občinah ter priporočila občinam glede upravljanja identificiranih tveganj v mesecu septembru 2015« je komisija pripravila na podlagi analiziranja načrtov integritete slovenskih občin ter lastne analize konkretnih preiskanih primerov iz katerih je izluščila posamezna korupcijska tveganja, na osnovi zaznanih tveganj pa predlagala konkretne ukrepe za njihovo upravljanje.

Komisija je ugotovila, da so občine potencialna korupcijska tveganja na področju postopkov javnega naročanja opredelile kot najpomembnejša. Iz evidenc je bilo razvidno, da je komisija v obdobju 2011-2014 zaznala 388 primerov sumov kršitev na področju javnega naročanja, med katerimi se jih je največ nanašalo na naslednja področja:

- sum kršitev načela gospodarnosti,
- sum kršitev zagotavljanja konkurence med ponudniki in enakopravne obravnave ponudnikov,
- prirejanje razpisnih pogojev v smeri omejevanja konkurence z namenom izbora točno določenega ponudnika,
- izbor neustreznih postopkov po Zakonu o javnem naročanju.

Z analizo je komisija zaznala tudi povečanje težnje naročnikov, da se v postopku ali v zvezi s postopkom javnega naročanja najame svetovalca oziroma osebo zasebnega prava, kar javno naročniška zakonodaja dovoljuje. V določenih primerih so tovrstni svetovalci sodelovali tudi kot člani strokovnih komisij, kar pa po mnenju komisije lahko predstavlja določeno stopnjo korupcijskega tveganja. Ni namreč jasno, če v teh primerih svetovalci zgolj svetujejo pri postopkih javnega naročanja ali pa so že tiste osebe, ki celo vodijo izbirni postopek in odločajo o najprimernejši ponudbi, kar pomeni dvom v objektivno odločanje posameznega naročnika. Poleg tega je analiza komi-

sije pokazala, da predvsem manjše občine za izvedbo postopkov javnega naročanja nimajo zaposlenih ustreznih strokovnjakov, kar je še posebej pomembno pri kompleksnih postopkih javnega naročanja.

Zdravstvo

Postopki javnega naročanja so bili eno od najbolj izpostavljenih področij tudi v primeru, ko je komisija analizirala korupcijska tveganja in ukrepe v javnih zdravstvenih zavodih na podlagi registra tveganj v načrtih integritete javnih zdravstvenih zavodov. Pri tej analizi je komisija ugotovila, da so prijavitelji najpogosteje v okviru javnih naročil neizbrani ponudniki, ki izgubijo zaupanje v institucije, ki po svoji osnovni funkciji nadzirajo porabo javnih sredstev oziroma so pristojne za vlaganje zahtevkov za revizijo postopkov javnega naročanja.

Komisija je na podlagi analize tovrstnih prejetih prijav hkrati prišla do zanimive ugotovitve, da v teh primerih sama pogosto predstavlja zgolj »obvod« do pristojnih organov kot je na primer Državna revizijska komisija. »Obvod« je v tem primeru mišljen predvsem v smislu zmanjševanja finančnega stroška ponudnika, saj se vsak neizbrani ponudnik, potencialni ponudnik ali ponudnik, ki meni, da je naročilo oddano privilegirane izbranemu ponudniku lahko skladno z Zakonom o pravem varstvu v postopkih javnega naročanja (ZPVPJN) obrne na naročnika v obliki zahtevka za revizijo. Vložitev zahtevka za revizijo pa za ponudnika pomeni relativno visok strošek v obliki takse (71. člen ZPVPJN). Po drugi strani mora komisija skladno s 43. členom svojega poslovnika vsako prijavo, ki ne spada v njeno pristojnost, odstopiti v reševanje pristojnemu organu, kar pomeni, da se prijavitelj tovrstne zadeve s prijavo komisiji, čeprav se zaveda, da zadeva ni v njeni pristojnosti, izogne plačilu stroška takse.

Mednarodno delovanje komisije na področju omejevanja korupcijskih tveganj v postopkih javnega naročanja

Aktivnosti komisije na področju preprečevanja korupcije na področju javnih naročil so usmerjene tudi mednarodno, saj redno in uspešno sodeluje z Delovno skupino za boj proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev OECD (WGB OECD), kjer je komisija kontaktna točka za Republiko Slovenijo. Kot koordinator v medresorski delovni skupini na tem področju dobro sodeluje tudi z drugimi slovenskimi organi, kot so Ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za javno upravo, Finančna uprava RS, Vrhovno državno tožilstvo RS, Policija in z drugimi, ki se ukvarjajo s tovrstno problematiko.

mag. Matej Mencej,

Višji nadzornik za omejevanje korupcije,

Komisija za preprečevanje korupcije

dr. Nina Marolt,

Višja svetovalka za odnose z javnostmi,

Komisija za preprečevanje korupcije

Teden boja proti korupciji s filmom, pravljičnima uricama in razstavami

Komisija za preprečevanje korupcije bo tudi ob letošnjem dnevu boja proti korupciji, ki ga obeležujemo 9. decembra, pripravila **Teden boja proti korupciji**. Različni dogodki bodo ponudili priložnost za razmislek o korupciji, kot pereči družbeni nadlogi, ki v svoji raznolikosti predstavlja velik izziv.

Letošnji **Teden boja proti korupciji** bo potekal med **11. in 15. decembrom**. Začel se bo z **novinarsko konferenco**, ki bo v prostorih komisije v ponedeljek, 11. decembra, ob 11. uri, nadaljeval pa se bo s popoldansko večernim tradicionalnim filmsko obarvanim dogodkom **Film proti korupciji** v Slovenski Kinoteki.

Dogodek bo ob 18. uri z nagovorom otvoril **predsednik komisije Boris Štefanec**, sledila bo slavnostna **podelitev priznanj sodelujočim v dveh ustvarjalnih natečajih** komisije ter otvoritev razstav izdelkov udeležencev obeh natečajev. V okviru **prvega natečaja** so otroci iz kar 40 slovenskih vrtcev ustvarjali na osnovi otroške slikanice Polomljena kočija, ki jo je lani izdala komisija in otrokom želi približati idejo integritete. **Drugi natečaj** je bil osredotočen na fotografsko obeležitev ideje korupcije skozi oči neprofesionalnih fotografov. V večernem delu dogodka bo sledila **projekcija filma Pijani od oblasti**, ki na osnovi resničnih dogodkov predstavi vpogled v konkretno korupcijsko afero in boj posameznice proti gospodarsko-politični »hobotnici«.

V Tednu boja proti korupciji bo komisija pripravila tudi **dve pravljični urici**, kjer bo otrokom **slikanico Polomljena kočija** prebiral predsednik komisije Boris Štefanec. Prva pravljična urica bo v sredo, 13. decembra, ob 17. uri v Knjižnici Bežigrad v Ljubljani, druga pa v petek, 15. decembra, ob 10.30 v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska sobota. Pravljični urici na obeh lokacijah bosta spremljali razstavi otroških risbic na temo integritete, ki si jo boste lahko ogledali še do konca decembra, ob Tednu boja proti korupciji pa bomo razstavo otroških izdelkov postavili tudi v prostorih komisije.

Priznanje Evropske komisije spletni aplikaciji Erar

Ljubljana, 16. novembra 2017 – Evropska komisija je izdala tretje letno poročilo na temo odprtih podatkov v EU, ki Republiko Slovenijo tudi na podlagi posebej omenjene spletne aplikacije Erar Komisije za preprečevanje korupcije uvršča na sedmo mesto in s tem v najbolj napredno skupino držav oziroma ji pripisuje vlogo oblikovalke smernic za nadaljnji razvoj na tem področju v EU.

Letošnja uvrstitev za Republiko Slovenijo pomeni izboljšanje lanske uvrstitve za pet mest, spletna aplikacija Erar pa v poročilu igra pomembno vlogo, saj je skupaj z aplikacijo Statist, ki jo je razvilo Ministrstvo za javno upravo, izpostavljena kot primer dobre prakse, ki z osvetlitvijo porabe javnih sredstev »pomaga pri izboljšanju učinkovitosti, uspešnosti in transparentnosti delovanja javne uprave ter pripomore k integriteti javnih uslužbenecv«.

Poročilo, ki ga pripravlja neodvisna organizacija CapGemini, Republiko Slovenijo uvršča v skupino šestih držav, ki javnosti zagotavljajo 75 – 89 % informacij v obliki odprtih podatkov, omenja pa tudi izstopajoči primer Irske, kjer je javnosti prosto dostopnih 97 % podatkov, medtem ko so aktivnosti usmerjene na preostale 3 %. Republika Slovenija je v preteklih dveh letih zabeležila tudi zavidljiv porast uporabe razpoložljivih odprtih podatkov, k čemur je pripomoglo oblikovanje nacionalnega portala za dostop do odprtih podatkov. Leta 2015, ko portal še ni obstajal, je bila uporaba razpoložljivih odprtih podatkov v državi 0 %, v letu 2016 pa je z vzpostavitvijo portala narasla na 56 % in letos zabeležila celo 88 % uporabo razpoložljivih odprtih podatkov, kar Republiko Slovenijo v tej kategoriji v EU uvršča na drugo mesto, takoj za Luksemburgom.

Posebna preiskovalna služba Republike Litve na komisiji

Ljubljana, 29. novembra 2017 - Komisija za preprečevanje korupcije (komisija) je konec novembra v prostorih komisije skupaj s predstavniki Policije, Državnega tožilstva in Ekonomske fakultete pripravila izobraževanje za petčlansko delegacijo Posebne preiskovalne službe Republike Litve.

Obiskovalci so se uvodoma seznanili s protikorupcijskim sistemom v Sloveniji, delovanjem komisije, funkcijami posameznih drugih institucij, ki sodelujejo na področju boja proti korupciji ter nacionalnim programom boja proti korupciji. Predstavniki komisije so delegaciji predstavil tudi sam sistem preprečevanja korupcije v poslovnem svetu ter kako so v samo preprečevanje korupcije in njen nadzor vključeni poslovni subjekti. Predavanje je naslovljeno tudi preventivno plat delovanja komisije in sicer pomen izobraževanja širše javnosti z namenom preprečevanja korupcije. V nadaljevanju so se člani delegacije podrob-

neje seznanili z mehanizmi preprečevanja korupcije v zdravstvu in šolstvu ter podrobneje spoznali spletno aplikacijo Erar in njeno predhodnico Supervisor. Predstavniki Policije, Državnega tožilstva ter Ekonomske fakultete, Akademije za korporativno integriteto, pa so predstavili delovanje, pristojnosti in praktične izkušnje njihovih institucij glede preiskovanja in boja proti korupciji.

Protikorupcijski regionalni forum v Ljubljani

Ljubljana, 6. novembra 2017 – Komisija za preprečevanje korupcije je 25. in 26. oktobra v Ljubljani v sodelovanju z Regionalno protikorupcijsko pobudo (RAI) in z Regijskim svetom za sodelovanje (RCC) ob podpori Avstrijske razvojne agencije organizirala Regijski forum na temo preprečevanja korupcije s pomočjo učinkovitega ugotavljanja korupcijskih tveganj.

Foto: Jan Pirnat

Ena glavnih aktivnosti v okviru Strategije 2020 za JV Evropo predstavlja vpeljava jasnih in transparentnih pravil za dostop do javnih storitev ter s tem dvig ravni integritete javnih institucij. V tem kontekstu sta bila v zadnjem obdobju posebej izpostavljena dva preventivna mehanizma, ocena korupcijskih tveganj in ocena zakonodaje z vidika korupcijskih tveganj. Forum se je osredotočil predvsem na napredek in izzive, s katerimi so se soočile institucije pri uvajanju teh dveh mehanizmov.

V okviru foruma je bila Republika Slovenija uradno priključena v RAI v vlogi opazovalke, zastopala pa jo bo Komisija za preprečevanje korupcije. Sprejem v organizacijo pomeni priznanje Republik Sloveniji in komisiji za delovanje na tem področju. Komisija, ki tekom zadnjih dveh let z RAI gradi vse tesnejše stike, že od svoje ustanovitve pred 13 leti oblikuje smernice ter igra pomembno vlogo v regiji na področju boja proti korupciji in njenega preprečevanja ter hkrati meni, da bo tovrstno mednarodno sodelovanje prispevalo k njenemu uspešnemu delu tudi v prihodnje.

Svoje zadovoljstvo ob sprejemu RS v RAI je v nagovoru zbranim izrazil Boris Štefanec, predsednik Komisije za preprečevanje korupcije. Tovrsten korak razume kot priznanje delu komisije v njenih 13-ih letih delovanja. Hkrati je izpostavil pomembnost mednarodnega sodelovanja v boju proti korupciji, saj korupcija ne pozna meja.

Tudi predsedujoči RAI-u, Davor Dubravica, je poudaril svoje zadovoljstvo ob priključitvi in izpostavil koristi v obliki znanja in izkušenj, ki jih bo organizacija s tem deležna. Med drugim je poudaril: »Forum je neprecenljivo orodje za medsebojno učenje ter naslavljanje bistvenih problematik vezanih na izvajanje mehanizmov ter za razpravo na temo prihodnosti ocene korupcijskih tveganj in ocena zakonodaje z vidika korupcijskih tveganj v regiji. Mnogi rezultati in napredek, ki so ga države dosegle do sedaj, so bili doseženi v okviru Regijskega programa za JV Evropo, ki ga RAI izvaja v sodelovanju z Uradom Združenih narodov za droge in kriminal (UNODC), na temo Krepitve sposobnosti protikorupcijskih teles in civilne družbe v boju proti korupciji in za doprinos k izpolnjevanju zahtev, ki jih v drugem ocenjevalnem krogu postavlja UNODC v okviru svoje protikorupcijske konvencije UNCAC. RAI ostaja zavezana nacionalnim institucijam, ki delujejo na tem področju in jim bo še naslednji dve leti nudila podporo v okviru regionalnega programa.«

Med sodelujočimi so bili predstavniki ministrstev za pravosodje, protikorupcijskih teles in nevladnih organizacij iz JV Evrope, ki so sodelovali pod okriljem Regionalnega programa za krepitev sposobnosti protikorupcijskih teles in civilne družbe v boju proti korupciji in za doprinos k izpolnjevanju zahtev, ki jih v drugem ocenjevalnem krogu postavlja Urad Združenih narodov za droge in kriminal (UNODC) v okviru svoje protikorupcijske konvencije UNCAC.

Ocenjevanje Slovenije v OECD

Ljubljana, 24. oktobra 2017 - V Parizu je med 17. in 20. oktobrom potekalo redno oktobrsko zasedanje OECD Delovne skupine za boj proti podkupovanju tujih javnih uslužbencev (WGB).

WGB je 18.10.2017 obravnavala pisno poročilo Republike Slovenije o napredku v tretjem ocenjevalnem krogu. Ocenjevalci so izpostavili velik napredek pri izpolnjevanju priporočil na področju kazenske zakonodaje, usposabljanja in osveščanja, kot dobro prakso pa so izpostavili tudi analizo Vrhovnega državnega tožilstva glede tožilske prakse pregona pravnih oseb.

Edino odprto vprašanje tokratnega ocenjevanja ostaja vprašanje sprejema novele Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije, pri čemer so ocenjevalci pozdravili informacijo glede aktivnosti Ministrstva za pravosodje, ki je pripravilo predlog sprememb zakona. Predlog novele bo v državnem zboru obravnavan predvidoma do konca letošnjega leta.

Tokratnega zasedanja WGB so se udeležili predstavniki komisije, Ministrstva za pravosodje, Policije in Vrhovnega državnega tožilstva RS. Generalni državni tožilec je ocenjevalce seznanil s sprejemom politike pregona, ob robu srečanja pa se je tudi sestal z vodjo

protikorupcijskega oddelka OECD Patrickom Moulettom ter podpredsedujočim delovne skupine WGB Lorenzom Salazarjem.

Slovenija bo na zasedanju WGB oktobra 2018 ponovno poročala o delovanju Komisije za preprečevanje korupcije in o napredku pri sprejemanju novele Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije.

Obisk turške delegacije na komisiji

Ljubljana, 24. oktobra 2017 - Komisija za preprečevanje korupcije na dvodnevem študijskem obisku konec oktobra gosti 13 člansko delegacijo Sveta za etiko javnih uslužbencev iz Turčije.

Svet za etiko javnih uslužbencev je bil ustanovljen pod okriljem Urada predsednika Vlade Turčije, katerega glavna naloga je podajanje mnenj o vprašanih povezanih z (ne)etičnim delovanjem zaposlenih v javnem sektorju. Gre za preventivni in ne represivni organ, ki nima preiskovalnih pooblastil.

Omenjeni Svet je uspešno kandidiral na projektu »Preprečevanje korupcije in promocija etike v Turčiji«, v okviru katerega so načrtovani tudi trije študijski obiski v drugih državah. Do sedaj so obiskali Avstrijo in Švedsko, kot tretjo državo pa so izbrali Slovenijo.

Cilj tokratnega študijskega obiska v Sloveniji je informiranje o zakonodajnem in praktičnem vidiku boja proti korupciji, o vzpostavitvi in zagotavljanju etike in transparentnosti v javnem in zasebnem sektorju ter spoznavanje delovanja drugih pristojnih organov, ki se ukvarjajo s preprečevanjem in/ali nadzorom nad neetičnimi, negospodarnimi in nezakonitimi ravnanji oziroma so s tem področjem povezani. Tako je turška delegacija na tokratnem obisku obiskala tudi Policijo, Ministrstvo za javno upravo, Varuha človekovih pravic, Računsko sodišče, Informacijskega pooblaščenca in Akademijo za korporativno integriteto pri Ekonomski fakulteti.

Izobraževanje komisije za visoke vladne uslužbence iz Indije

Ljubljana, 4. oktobra 2017 – Komisija je v začetku oktobra izvedla predavanje na temo

preprečevanja in boja proti korupciji v Sloveniji za delegacijo visokih predstavnikov iz Indije.

Na predavanje je prišlo šestnajst visokih predstavnikov vlade Republike Indije, predvsem strokovnjakov s področja pranja denarja, kibernetске varnosti ter preprečevanja in boja proti korupciji. Z zanimanjem so prisluhnili temi najboljših praks na področju preprečevanja in boja proti korupciji ter pogledu civilne družbe na tovrstno problematiko, ki jo je podala Transparency International Slovenija. Gosti so aktivno sodelovali pri poteku predavanja s številnimi zanimivimi vprašanji, ki so predavateljem omogočila vpogled v sistemsko ureditev področja v Indiji, še posebej pa je njihovo pozornost pritegnila aplikacija Erar.

Obisk je v okviru večdnevnega izobraževalnega seminarja za vodilne uslužbence organizirala medvladna organizacija Mednarodni center za promocijo podjetij (ICPE) s sedežem v Ljubljani.

Hrvaška: pomanjkanje zaščite za žvižgače

Ljubljana, 6. decembra 2017—Hrvaška vlada je pred kratkim začela pripravljati zakon o zaščiti prijaviteljev. V skladu z Akcijskim načrtom za izvajanje protikorupcijske strategije za obdobje 2015-2020 bi moral biti zakon sprejet med septembrom in decembrom 2018. Čeprav je delovna skupina že ustanovljena, informacij o časovnici za pripravo zakona in o predpostavkah, na katerih temelji osnutek zakona, s strani hrvaškega Ministrstva za pravosodje ni.

Zgoraj omenjena protikorupcijska strategija priznava temeljno vlogo žvižgačev pri osvetljevanju koruptivnih praks in prispevanju k večji transparentnosti in politični odgovornosti. Strategija poudarja »potrebo« po zagotovitvi učinkovitega sodnega varstva za žvižgače, vključno z ukrepi za krepitev transparentnosti sodstva, izboljšavo sistema poročanja o nezakonitem ravnanju in oblikovanjem regulativnega okvira za zaščito prijaviteljev.

Šibka politična volja

Koalicija Jugovzhodne Evrope za zaščito žvižgačev je nedavno objavila poročilo z naslovom »Zaščita žvižgačev v Jugovzhodni Evropi: pregled političnih procesov, primerov in pobud«. Poročilo navaja, da so pravni in insti-

tucionalni okvirji za zaščito žvižgačev na Hrvaškem, pa tudi prakse in načini prijave nezakonitega ravnanja »zelo slabo razviti«, politična razprava o pravicah žvižgačev pa je še vedno v »začetni fazi«. »Nekateri normativni akti, kot so Delovno pravo ali Kazenski zakonik vsebujejo ukrepe za zaščito žvižgačev - zaposlenih v vladnih organih ali gospodarskih družbah – pred povračilnimi ukrepi na delovnem mestu, vendar je njihov vpliv omejen in v praksi se redko uporabljajo. Politična volja za izboljšanje pravic in zaščite žvižgačev se je do zdaj izkazala za nezadostno,« pravi poglavje poročila posvečeno Hrvaški.

»Celoten sistem je skorumpiran«

Že v letu 2013 je hrvaško Ministrstvo za pravosodje med zaposlenimi izvedlo anonimno anketo o zaznavanju učinkovitosti zaščite prijaviteljev. Od 78 anketirancev jih je več kot 20 izjavilo, da so se s korupcijo seznanili na delovnem mestu, 31 anketirancev je dejalo, da korupcije, če bi zanjo izvedeli, ne bi obsojali, medtem ko jih je 55 menilo, da bi jim poročanje o korupciji lahko škodovalo. 21 vprašanih je izjavilo, da je celoten sistem skorumpiran, zato ukrepanje ni smiselno. Na vprašanje, ali menijo, da je zaščita prijaviteljev v hrvaškem pravnem sistemu ustrezna, je več kot 90 % anketirancev odgovorilo negativno.

»Glede na zgoraj navedeno je Neodvisni sektor za boj proti korupciji zavezan k iskanju ustrezne rešitve, ki bi zaposlenim na Ministrstvu za pravosodje omogočila poročanje o koruptivnih praksah in jim zagotovila anonimnost. Če bi se izkazal za koristnega, bo ta novi model predlagan tudi drugim državnim organom,« kratko zaključuje raziskava. V tem trenutku ni znano, ali je bila najdena najustreznejša rešitev niti ali »model« lahko uporabljajo druge državne institucije.

Spletna stran hrvaškega Ministrstva za pravosodje ponuja tudi nekatere informacije za tiste, ki se odločijo za prijavo korupcije. Potencialnim žvižgačem svetujejo, naj se obrnejo na policijo ali Urad za boj proti korupciji in organiziranemu kriminalu na tožilstvu (USKOK), tudi v anonimni obliki. Izkušnja osebe, ki je pred nekaj leti poročala o sumu korupcije v vladi Zorana Milanovića pa nikakor ni bila pozitivna, saj je bila preiskava izvedena površno in poročilo po letu dni zavrnjeno, čeprav preiskovalci niso preverili niti osnovnih informacij.

Zakon izgubljen v predalu

Različica zakona o zaščiti prijaviteljev je bila hrvaški javnosti predstavljena že leta 2013. Pripravil jo je zdravnik Dražen Gorjanski, ki se že leta sooča s korupcijo v zdravstvu, podprla pa jo je skupina organizacij civilne družbe, vključno s Hišo človekovih pravic (Kuća ljudskih prava).

Predlog Gorjanskega je bil namenjen urejanju varstva in statusa tistih, ki so obsodili korupcijo, postopka poročanja, obveznosti organov odgovornih za sprejemanje poročil ter zaščiti

pred prisilno hospitalizacijo. Zakon je predlagal tudi, da se žvižgačem zagotovi kritje zdravstvene oskrbe, pokojninski načrt, enak tistemu, ki ga imajo vojni veterani, premijo v višini 10 % zneska izterjanega zaradi obsodbe v primeru korupcije, prednostne pravice pri novih zaposlitvah, družinske dodatke v primeru invalidnosti ali smrti in socialna rehabilitacija. Prav tako je načrtoval uvedbo posebne pravne pomoči za žvižgače.

Leto po predložitvi predloga zakona je Stranka dela predlog v zoženi različici poslala v parlament, vendar pa ta ni imel moči in časa (in morda ne iskrenega namena), da bi ga naloži v odločanje tedanji večini, ki jo je vodila Socialdemokratska stranka. Sčasoma se je predlog izgubil v predalih parlamenta.

Teža socialne stigme

Kristina Stevančević, vodja oddelka za aktivizem in ozaveščanje v Koaliciji za Jugovzhodno Evropo za zaščito žvižgačev, govori o vztrajni stigmatizaciji žvižgačev: »Kar zadeva (neobstoječo) zaščito potencialnih in dejanskih žvižgačev, se hrvaška situacija ne razlikuje bistveno od situacije v drugih državah v regiji. Na splošno prijavitelji in tisti, ki nameravajo narediti korak v tej smeri v naši regiji, niso dovolj zastopani ali zaščiteni in so pogosto izpostavljeni močnim pritiskom, ne le takoj po razkrivanju nezakonitih dejanj, temveč tudi v kasnejših letih. Močna stigma, ki jo doživljajo žvižgači, vodi v marginalizacijo ne samo s strani delodajalcev, ki se obnašajo (in se pogosto obravnavajo) kot oškodovanci, temveč tudi s strani družbe, družine in tako naprej. Nadaljnja ureditev sistema pomoči in zaščite žvižgačev bo koristna pri reševanju tega problema. Vendar pa je trenutna situacija na Hrvaškem in v celotni regiji taka, da so žvižgači v veliko večji meri kot v drugih demokratičnih državah izpostavljeni pritiskom v obliki socialne stigme, težav pri iskanju nove zaposlitve itd. Za prijavitelje nepravilnosti je praktično nemogoče nadaljevati delo tudi v primerih, ko sodišče odloči v njihovo korist: njihova ponovna vključitev v službo, ki so jo imeli v času razkritja nezakonitih dejanj, je ovirana v tolikšni meri, da je praktično nemogoča.«

Vir: Regionalna protikorupcijska iniciativa

Evropsko javno tožilstvo: preboj v boju proti korupciji

Ljubljana, 18. oktobra 2017 – Oktobra je dvajset držav članic EU sprejelo odločitev o ustanovitvi Evropskega javnega tožilstva (EPPO), kar je nevladna organizacija Transparency International EU ocenila za pomemben preboj v evropskih prizadevanjih za boj proti korupciji. EPPO, neodvisno telo EU s sedežem v Luksemburgu, bo pooblaščen za preiskavo in pregon goljufij, korupcije in drugih kaznivih dejanj, ki vključujejo sredstva EU.

»Kriminal in korupcija ne spoštujeta meja, rok za odziv Evrope pa je že davno potekel. Ta urad nastaja že dvajset let in kljub temu,

da še vedno ni evropski FBI, je to pomemben korak,« je dejal Carl Dolan, direktor Transparency International EU (na fotografiji). »EPPO je nujno potreben za zaščito interesov davkoplačevalcev EU in zato upamo na hitro in uspešno izvedbo,« je še dodal.

Carl Dolan, vir: Wikimedia

EPPO bo dopolnjeval delo Evropskega urada za boj proti goljufijam (OLAF), ki trenutno lahko zgolj podaja priporočila nacionalnim pravosodnim organom. V obdobju med letoma 2008 in 2015 je le približno polovica teh priporočil privedla do dejanskih obtožb. Da bi EPPO postal resnično učinkovit organ, je treba razjasniti morebitna vprašanja v zvezi z njegovo strukturo, etiko in neodvisnostjo, a dejstvo je, da bo imel osrednji urad na ravni EU, ki ga bodo dopolnjevali delegirani evropski tožilci v državah članicah. Njihovo delo bo temeljilo na delu nacionalnih sodelavcev, ki bodo zbirali dokaze in vodili druge postopke, ki se od države do države razlikujejo. Trenutna glavna vloga EPPA bo raziskovanje in nato pregon zločinov proti proračunu EU in hudih goljufij vezanih na davek na dodano vrednost, vendar pa bi se pristojnosti EPPO po mnenju Transparency International EU v prihodnje lahko razširile na obravnavo vse čezmejnje korupcije. Možnost za raziskovanje takšnih kaznivih dejanj EPPO izrecno dovoljujejo trenutnoveljavne pogodbe EU.

Osem držav članic EU - Danska, Madžarska, Irska, Malta, Nizozemska, Poljska, Švedska in Velika Britanija - nove iniciative še ni podprlo in Dolan meni, da bo nov organ lahko učinkovito deloval šele, ko ga bodo podprle vse države članice. »Dokler vse države članice EU ne potrdijo EPPO, bodo sredstva EU še vedno dovzetna za korupcijo v državah kot sta Madžarska in Poljska. V EU ne bi smelo biti prostora za prakso nekaznovanja,« pojasnjuje. Glede na nedavno poročilo OLAF-a je skoraj ena petina preiskav in priporočil glede finančnih nepravilnosti v strukturnih in kmetijskih skladih vezanih prav na Madžarsko in Poljsko.

Vir: Transparency International EU

KOMISIJA V ŠTEVILKAH

Podatki predstavljajo aktivnosti komisije v letu 2017

Prijave

Število prejetih prijav	665
Število prijav, ki so prestale predhodni preizkus	512

Pravna mnenja, pojasnila in odgovori

Področje nasprotja interesov	124
Področje nezdržljivosti funkcij	30
Področje omejitev poslovanja	24
Področje premoženjskega stanja	60
Področje daril	4
Področje lobiranja	43
Področje preventive in načrtov integritete	99
Št. ocenjenih predlogov zakonov in drugih pravnih aktov z vidika korupcijskih tveganj in tveganj za kršitev integritete	19
Št. ocen korupcijskih tveganj in tveganj za kršitev integritete	3

Področje nezdržljivosti funkcij

Št. opozoril funkcionarjem glede nezdržljivosti funkcij	0
Št. odločb poklicnim funkcionarjem za opravljanje dodatne pridobitne dejavnosti	1

Področje premoženjskega stanja (št. prejetih in pregledanih obrazcev)

Odjava premoženjskega stanja	221
Odjava iz registra zavezancev	231
Prijava spremembe premoženjskega stanja	791
Prijava v register zavezancev	1.426
Prijava premoženjskega stanja	3.101

Zahteve za dostop do informacij javnega značaja

Št. vseh prejetih vlog	34
Št. v celoti zavrnjenih zahtev iz posamezne vloge	8
Št. delno ugodenih zahtev iz posamezne vloge	12
Št. ugodenih zahtev iz posamezne vloge	19
Št. vlog v postopku reševanja	2
Št. zadev v pritožbenem postopku	0

Izvedena izobraževanja in usposabljanja za javni sektor

Število izvedenih usposabljanj	36
Število udeležencev usposabljanj	1.717

Področje protikorupcijske klavzule

Število izdanih dovoljenj za izvzetje iz dolžnosti vključitve protikorupcijske klavzule v pogodbe	1
---	---

Prekrškovni postopki zoper fizične osebe, pravne osebe in odgovorne osebe pravnih oseb

Število uvedenih prekrškovnih postopkov/ukrepov	46
Število pravnomočno zaključenih postopkov/ukrepov	26

»Mirna vest daje moč.«

Anne Frank

KOLEDAR OBVEZNOSTI

 Seznam oseb odgovornih za javna naročila—31. 12.: Naročnik najkasneje do 31. 12. tekočega leta preko obrazca za prijavo zavezancev komisiji sporoči vse potrebne podatke o osebah, ki so v tem letu pridobile status oseb, odgovornih za javna naročila, kot jih določa ZIntPK.

 Seznam oseb odgovornih za javna naročila: Naročnik lahko osebe, odgovorne za javna naročila, sporoča sproti v 30 –ih dneh od dne, ko je posameznik pridobil status osebe odgovorne za javna naročila.

 Prijava premoženjskega stanja— Zavezanci poročajo najpozneje v 1 mesecu po nastopu in prenehanju funkcije ali dela. Dolžnost velja še leto dni po prenehanju funkcije ali dela.

 Poročanje o lobističnem stiku z lobistom— Lobiranci poročajo v roku 3 dni po stiku z registriranim ali neregistriranim lobistom predstojniku in komisiji. V roku 10-ih dni komisiji poročajo o ravnanju lobista, če je nezakonito ali v nasprotju z namenom ZIntPK.

 Poročanje o omejitvah poslovanja— Funkcionarji poročajo organu, v katerem opravljajo funkcijo, v 1 mesecu po nastopu, nato pa najkasneje v 8-ih dneh po vsaki spremembi. Organ komisiji posreduje podatke najkasneje v 15-ih dneh od njihovega prejema.

 Nezdržljivost funkcij— Funkcionar najpozneje v 30-ih dneh po izvolitvi ali imenovanju preneha opravljati dejavnost oziroma funkcijo, ki je nezdržljiva z njegovo novo funkcijo.

 Poročanje o nasprotju interesov— Zavezanci pisno obvestijo svojega predstojnika oziroma komisijo takoj, ko pride do nasprotja interesov.

KPK Vestnik Komisije za preprečevanje korupcije je licenciran pod licenco Creative Commons priznanje avtorstva 2.5 Slovenija.

Ustvarjen je na podlagi dela, dostopnega na www.kpk-rs.si. Dodatna dovoljenja, ki jih ne obsega ta licenca, so dostopna na anti.korupcija@kpk-rs.si.